

Mendelova univerzita v Brně

Fakulta regionálního rozvoje a mezinárodních studií

Ústav jazykových a kulturních studií

Návrh klastrové politiky regionu

Bakalárska práca

Vedúca: Mgr. Lea Hasíková

Autor: Juraj Hógel

Brno 2014

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že jsem práci:

vypracoval samostatně a veškeré použité prameny a informace uvádím v seznamu použité literatury. Souhlasím, aby moje práce byla zveřejněna v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách ve znění pozdějších předpisů a v souladu s platnou Směrnicí o zveřejňování vysokoškolských závěrečných prací.

Jsem si vědom, že se na moji práci vztahuje zákon č. 121/2000 Sb., autorský zákon, a že Mendelova univerzita v Brně má právo na uzavření licenční smlouvy a užití této práce jako školního díla podle § 60 odst. 1 autorského zákona.

Dále se zavazuji, že před sepsáním licenční smlouvy o využití díla jinou osobou (subjektem) si vyžádám písemné stanovisko univerzity, že předmětná licenční smlouva není v rozporu s oprávněnými zájmy univerzity, a zavazuji se uhradit případný příspěvek na úhradu nákladů spojených se vznikem díla, a to až do jejich skutečné výše.

V Brně dne:

.....

podpis

Moje poďakovanie patrí Mgr. Lei Hasíkovej za ochotu a odbornú pomoc pri vedení mojej bakalárskej práce. Zároveň by som sa chcel poďakovať mojej rodine za podporu.

Abstrakt

HÓGEL, J. *Návrh klastrové politiky regionu*. Bakalárska práca. Brno: Mendelova univerzita v Brně. Fakulta regionálního rozvoje a mezinárodních studií, 2014.

V mojej bakalárskej práci sa budem venovať klastrom v Českej republike. Cieľom je zhodnotiť klaster ako facilitátor rozvoja regiónu. Práca je rozdelená na teoretickú a praktickú časť. V teoretickej časti sa práca zaoberá klastrom vo všeobecnosti, popisuje základné charakteristiky klastra a vymedzuje jeho úlohy. Praktická časť analyzuje konkrétne klastre, vymedzuje ich základné ciele, stanovy a projekty. V diskusii zhŕňam svoje zistenia.

Kľúčové slová: klaster, región, Česká republika, rozvoj

Abstract

HÓGEL, J. *The proposal of cluster policy of region*. Bacalar thesis. Brno: Mendel university. Faculty of regional development and international studies, 2014.

My thesis was dedicated to clusters in Czech Republic. My aim was to consider the cluster to be the developmental facilitator of the region. The thesis is divided into two parts – theoretical and practical part. The theoretical part is focused on cluster as such, it describes general features of the cluster and delimitates its tasks. The practical part analyses concrete clusters, delimitates its basic targets, regulations and projects. My findings are contained in the discussion.

Key words: cluster, region, Czech republic, development

Obsah

1. Úvod	8
2. Ciele a hypotézy práce.....	9
3. Metodika práce	9
4. Teoretická časť	10
4.1 Definícia klastru	10
4.2 Štruktúra klastru	13
4.3 Vznik a životný cyklus klastrov	14
4.3 Rozvoj klastru	14
4.5 Desatoro vzniku a rozvoja klastru.....	15
4.6 Výhody členstva v klastru.....	16
4.7 Porterov diamant	17
4.7 Regionálna politika a klastre	19
4.8 Klastrová politika v Európskej únii.....	21
4.9 Klastrová politika v Českej republike	22
4.10 Financovanie klastru	24
4.11 Aktivity klastru.....	25
5. Praktická časť.....	28
5.1 Spolupráce – Klastry (Výzva I.).....	28
5.2 Spolupráce – Klastry (Výzva II.)	29
6.1 CLUTEX – klastr technické textílie.....	35
6.2 CREA Hydro&Energy	37
6.3 Bezpečnostně technologický klastr	38
6.4 Moravský letecký klastr	40
6.4.1 Projekt BEAWARE.....	41
7. Diskusia	42

8. Záver	46
9. Zoznam obrázkov, grafov a tabuliek	47
10. Použitá literatúra	48
11. Internetové zdroje	49

1. Úvod

Udržateľný rozvoj v súčasnej dobe patrí medzi aktuálne ciele hospodárskych politík jednotlivých zemí. Podľa Stejskala (2011) je preukázané, že regióny, či konkrétne ekonomické subjekty daného regiónu majú zásadný význam na rozvoji a raste celých národohospodárskych ekonomík. Rozvoj národnej ekonomiky teda závisí na existencii malých a stredných podnikov, ktoré v podnikateľskom sektore predstavujú väčšinu. Malé a stredné podniky majú zároveň najväčšiu schopnosť vytvárať pracovné miesta.

Klastrovanie je neoddeliteľnou súčasťou inovačného procesu. Na vysvetlenie pojmu inovácia existuje viacero definícií a vymedzení. Inovácie vznikajú nielen zo znalostí organizácie ale aj formálneho výskumu a vývoja.

V teoretickej časti sa budem venovať základným poznatkom o klastroch. Pomocou spracovania odbornej literatúry predstavím klastre, ich funkciu. Ďalej sa budem venovať základným funkciám klastru. Práca popisuje znaky klastru a jeho skladbu. Vznik, vývoj a životný cyklus klastru bude popísaný v ďalšej kapitole. Zároveň predstavím a popíšem tzv. Porterov diamant.

V praktickej časti vyberiem niekoľko klastrov, ktoré ma zaujali a popíšem ich funkciu, prínosy a zapájanie sa do projektov, či už na regionálnej úrovni alebo i medzinárodnej. Ďalej zhodnotím ich prínos regiónu a jeho členom samotným.

2. Ciele a hypotézy práce

Bakalárska práca sa venuje problematike vzniku, rozvoja a fungovania klastrov a opisuje praktický vznik priemyselného klastra. Ďalej sa práca venuje popisu klastrov a ich prínosu či už ekonomického alebo sociálneho pre región. Toto bude docielené dielčimi cieľmi, a to konkrétne výberom konkrétnych klastrov na území Českej republiky. Budú zhrnuté teoretické východiská problematiky fungovania klastrov a popis praktického fungovanie klastrov v Českej republike.

3. Metodika práce

Pre naplnenie cieľov mojej práce problematiky klastrov bude spracovaná literárna rešerš. Teda jej definícia, celkový popis a charakter, tiež načrtnutie jej úlohy pre región a pre samotný podnik.

V rámci prvého cieľa na základe údajov o klastroch budú z ich stanov a dostupných údajov vybrané kľúčové informácie o klastru, jeho cieľi, vízii, priorite a zameraní. V praktickej časti za pomoci metód pozorovania, konkretizácie budú vybrané konkrétne projekty, spracované vybranými klastrami, ktoré sa realizovali v rámci Českej republiky či zahraničia. Bude vykonaný ich opis, zhodnotenie a možné finančné a sociálne prínosy pre región a členov. Práca sa bude opierať o dedukciu a indukciu.

4. Teoretická časť

4.1 Definícia klastru

Slovo klaster pochádza z anglického slova „cluster“. Cluster označuje zhluk, hrozno, chumáč, roj či trs a znamená zomknutie alebo spojenie niekoľkých samostatných subjektov. Ako prvý pojem klaster zdefinoval M. E. Porter v roku 1990. Táto definícia neuvádza len dôvody a výhody jeho vzniku, ale je zároveň východiskom pre ďalšie definície.

„Priemyslový klaster je geografické sústredenie vzájomne previazaných firiem, špecializovaných dodávateľov, poskytovateľov služieb, firmy v príbuzných odvetviach a pridružených inštitúciách, ako sú univerzity, agentúry a obchodné asociácie rôznych smerov, ktoré súťažia, ale aj spolupracujú“ (Stejskal, 2011).

Roelandt a Den Hertog uvádzajú, že klastre sú vlastne sieťou silne previazaných firiem a dodávateľov, ktoré vytvárajú pridanú hodnotu v rámci svojho výrobného reťazca.

„Klastre sú výrobné siete pevne vzájomne závislých firiem (vrátane špeciálnych subdodávateľov) prepojené medzi sebou v rámci výrobného reťazca vytvárajúceho pridanú hodnotu. V niektorých prípadoch zahŕňajú klastre aj strategické aliancie s univerzitami, výskumnými ústavmi, znalostnými službami pre podniky, sprostredkujúcimi organizáciami (konzultantmi) a zákazníkmi“ (Stejskal, 2011).

Európska komisia zdefinovala pôsobenie klastrov nielen do regionálnej úrovne, ale zároveň aj globálnej.

„Klastre sú skupiny nezávislých firiem a pridružených inštitúcií, ktoré navzájom spolupracujú a súťažia. Sú geograficky koncentrované v jednom či niekoľkých regiónoch, tieto klastre však môžu mať aj globálny rozsah. Klastre sa špecializujú v určitom odbore a sú prepojené spoločnými technológiami a skúsenosťami; predstavujú tradičné odvetvie alebo sú postavené na vedeckom základe. Klastre môžu byť inštitucionalizované (majú svojho manažéra)“ (OECD, 2005).

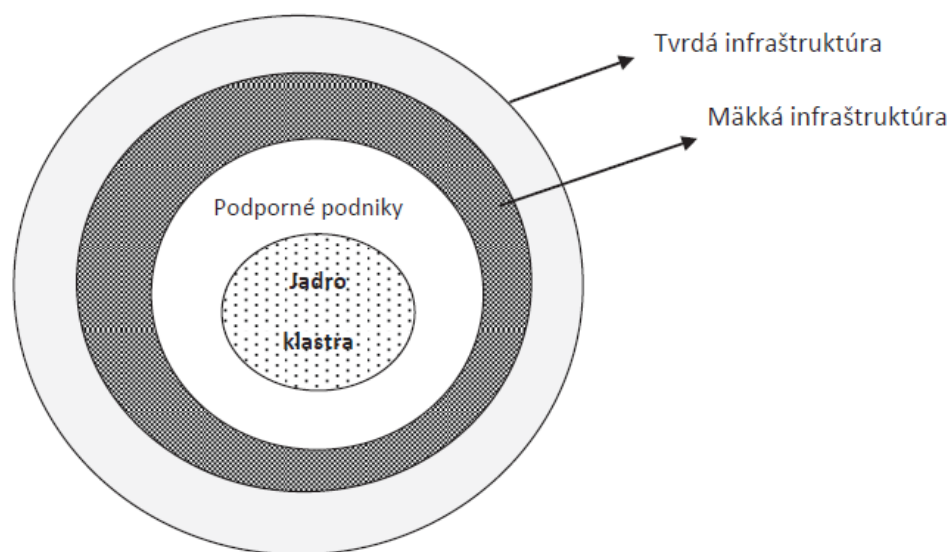
Biela kniha klastrových politík definuje 7 základných prvkov, ktoré charakterizujú klastre (Pavelková, 2009). Jedná sa o tieto prvky:

- Miestna koncentrácia
- Jadro klastru a jeho špecializácia
- Účastníci klastru
- Dynamika a väzby v klastru
- Kritické množstvo subjektov
- Životný cyklus klastru
- Inovácie

Ďalej sú uvádzané ďalšie 4 okruhy, ktoré tvoria klaster:

- Jadro klastru – špecializované podniky, ktoré pôsobia v rovnakom odvetví podnikania a sú spolupracovníkmi a konkurentmi zároveň.
- Špecializované podporné firmy – sem zaraďujeme dodávateľov služieb, strojov, surovín, atď. a firmy z oblasti práva, účtovníctva a finančných služieb.
- Mäkká infraštruktúra – zahŕňa verejnú správu, školstvo, vedecko-technologické parky, rizikový kapitál, inkubátory a profesijné združenia.
- Tvrdá infraštruktúra – sem zaraďujeme cestné komunikácie, letiská, prístavy, nakladanie s odpadmi či komunikačné spojenia.

Obr. 1: štruktúra klastru

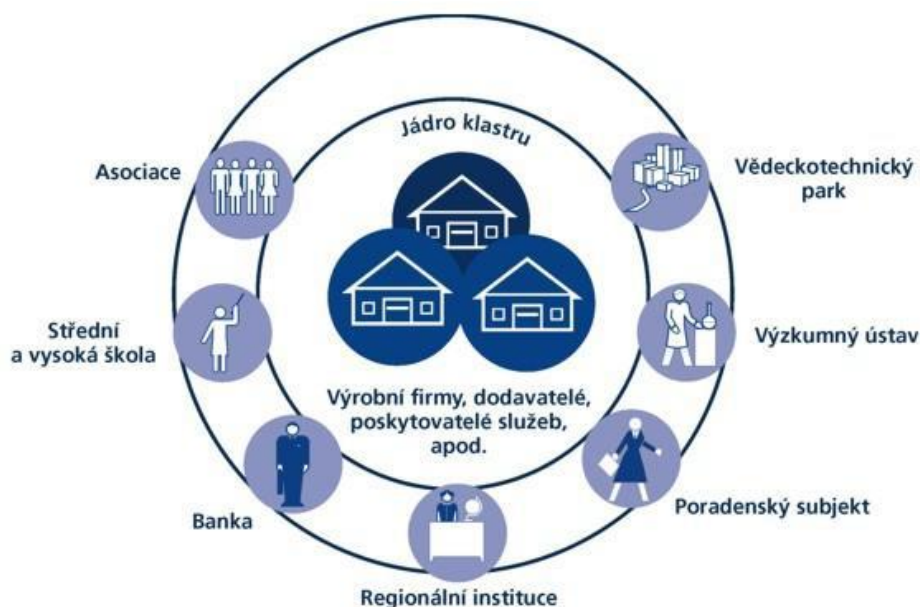


Zdroj: Havierniková, 2012

Ako uvádza Stejskal (2011), jednotlivé prvky z definícií vymedzujú základné charakteristiky priemyslových klastrov. Klaster ako hnací motor konkurencieschopnosti a ekonomického rozvoju regiónu by mal mať nasledovné vlastnosti:

- **Forma** – koncentrácia, skupina, ktorá spolupracuje bez ohľadu na inštitucionalizáciu formy.
- **Odvetvová blízkosť** – prepojenie odvetvovo príbuzných, podobných či komplementárnych organizácií, môžu tvoriť jeden výrobný reťazec s podobnými či rovnakými výstupmi.
- **Geografická blízkosť**
- **Členovia klastru** – firmy, orgány verejnej správy, vedecké a univerzitné organizácie.
- **Výstup** – pridaná hodnota, ktorá vznikla spoluprácou je vyššia, ako by daný podnik dosiahol samostatne, inovácie, novovzniknuté technológie, konkurenčná výhoda, poznatky či aglomeračné výhody.
- **Efekty** – bohatstvo regiónu, zdieľanie vedomostí, potrieb, podstatných zdrojov, komunikácie, učenia sa, silná väzba a prepojenia, ktoré napomáhajú odvrátiť prípadné nebezpečenstvo.

Obr. 2 : účastníci klastru



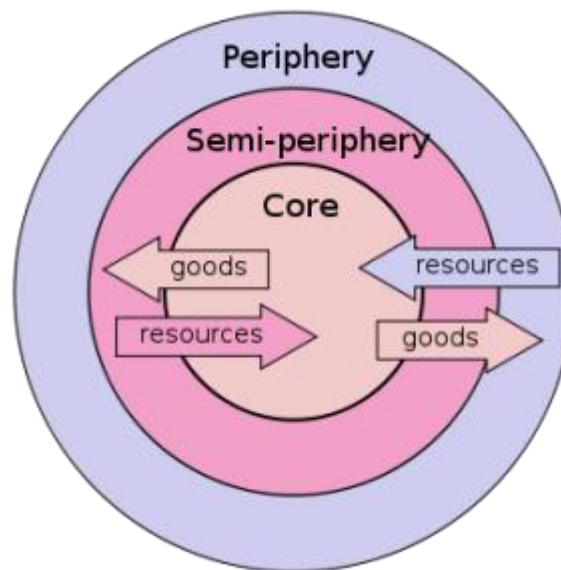
Zdroj: Agentura Czechinvest, 2010

4.2 Štruktúra klastru

Veľmi problematickou charakteristikou priemyslového klastru je geografická blízkosť. V súčasnej dobe totiž nie je zadefinovaná konkrétna vzdialenosť, ktorá by nejakým spôsobom ohraničovala pôsobenie klastru. Blízkosť teda neoznačuje skutočnosť, že klastre musia byť blízko sebe, či dokonca nachádzať sa v jednom regióne. Existencia informačných technológií, ktoré dokážu sprostredkovať lepší a pravidelnejší kontakt u vzdialených firiem než u firiem, ktoré pôsobia v rovnakom meste popiera vyššie uvedené. Aglomeračné efekty sú zdôraznené geografickou blízkosťou a z nej plynúce výhody s vytvorenými väzbami (Stejskal, 2011).

Model profesora Krugmana, tzv. model jadra a periférie, vykresľuje harmóniu výroby, spotreby a lokalizačných rozhodnutí firiem. Dokázalo sa, že medzi zapojenými podnikmi vznikla prostredná väzba, ktorá vedie k vyššej miere blízkosti. Na druhej strane však štúdie dokazujú, že obvyklá špecializácia v regiónoch skôr klesá.

Obr. 3 : Krugmanov model jadra a periférie



Zdroj : environmentalgeography.wordpress.com, 2012

4.3 Vznik a životný cyklus klastrov

Pavelková (2009) tvrdí, že podľa odborných publikácií existujú 2 základné prístupy vzťahujúce sa k vzniku a vnútornému usporiadaniu klastru:

- Prirodzené klastre, tzv. vznik smerom zhora dole – vzniká prirodzená iniciatíva k vytvoreniu tesnejších a organizovanejších regionálnych sietí a medzipodnikovej spolupráce. Dochádza k spontánnemu rozvíjaniu väzieb spolupráce a spoločných stratégií. Postupom času a spolu s rozvíjaním intenzity väzieb je iniciovaná hlbšia organizácia spolupráce a vznik klastru, aby mohlo dochádzať k formalizovaniu vzťahov.
- Skonstruované klastre, tzv. vznik smerom zhora nadol – k vzniku klastru dochádza na základe vonkajších podnetov, ako napríklad zástupcov verejnej moci. Naproti prirodzenému klastru nie je teda spolupráca vyvinutá prirodzeným vnútorným spôsobom. Podstatný je rozvoj sociálneho kapitálu s úmyslom upevnenia klastrovania, ďalej posilnenie alebo vytvorenie mechanizmov pre vybudovanie dôvery, následná formulácia spoločných vízií a stratégií a na záver realizácia konkrétnych akcií.
- Kombinácia prirodzených a skonstruovaných klastrov – tento variant je označovaný za veľmi efektívny.

4.3 Rozvoj klastru

Biela kniha opisuje štádiá rozvoja klastru nasledovne (Pavelková, 2009):

- Zhlukovanie firiem a ďalších členov – spolupráca je spontánna v prípade prirodzeného klastru. V prípade iniciatívy dochádza k zhode o spolupráci a spoločných aktivitách.
- Vznik jadra klastru - embryonálne štádium, firmy zahajujú realizáciu svojich zámerov, budujú a rozširujú klastrovú sieť. Jadro klastru je tvorené týmito firmami.
- Rozvoj klastru – rozvíjajúci sa klaster priťahuje nové podniky vďaka atraktívnemu regiónu a vzniknutým príležitostiam pre podnikanie, vznikajú nové sieťové väzby medzi všetkými aktérmi klastru.

- Zrelosť – pokiaľ klaster dosiahne kritického množstva členov, rozširuje svoju sieť o prvky iného druhu, nadväzuje spoluprácu so susednými klastrami či regiónmi a rozširuje paletu svojich aktivít.
- Transformácia či zánik klasteru.

Pri analýze klastera v biotechnologickom priemysle vo Veľkej Británii bolo definovaných desať kritických faktorov rozvoja klastera: silná vedecko-výskumná základňa; kultúra podnikania; rastúca firemná základňa; efektívna sieť spolupráce; schopnosť priláhať odborných zamestnancov; dostupnosť a schopnosť financovania; infraštruktúra, budovy, stavby; služby na podporu podnikov; odborná pracovná sila; podporné prostredie pre podnikanie vo všeobecnosti (Skokan, 2004).

Vplyv na rozvoj klasterov majú nielen súkromné firmy, ale aj verejný sektor a ďalšie spolupracujúce inštitúcie. Medzi dôležité úlohy vlády je podporovať a zlepšovať podnikateľské prostredie na úrovni štátu a regiónu, spolupracujúce inštitúcie umožňujú prenos informácií, šírenie technológií a pod. Tieto vonkajšie vplyvy možno označiť za vonkajšie faktory ovplyvňujúce rozvoj klastera. Faktory plynúce zo štruktúry klastera, jeho špecializácie, metódy organizácie, riadenia, stratégie a pod. sú vnútornými faktormi ovplyvňujúcimi rozvoj klastera (Stejskal, 2011).

4.5 Desatoro vzniku a rozvoja klasteru

Pre vznik a rozvoj klasteru možno podľa Skokana (2004) odporučiť nasledujúce kroky:

1. Identifikácia klasteru – určenie, v akej oblasti a aký klaster je vhodné založiť, využíva sa napr. output-input analýza, prípadové štúdie či rozhovory s expertmi.
2. Založenie organizácie – v českom prostredí musí mať klaster právnu formu - zvyčajne sa jedná o občianske združenia, občas sa vyskytuje právna forma družstvo a záujmové združenie právnických osôb.
3. Definícia vízií, cieľov a stratégie – je dôležité formulovať myšlienku, z akej bude klaster a jeho členovia vychádzať.
4. Spracovanie vyhládavacej štúdie – cieľom je zmapovať potenciálneho záujemcu o účasť v klasteri.

5. Oslovenie potenciálnych partnerov – ponúknuť výhody vyplývajúce z členstva v klastru zmapovaným firmám a predstavenie myšlienky klastru.
6. Uzavretie dohôd o spolupráci – medzi firmami, ktoré majú záujem zúčastniť sa realizovaných aktivít.
7. Vytvorenie komunikačnej stratégie – efektívna komunikácia medzi členmi klastru je základnou podmienkou fungovania klastru.
8. Vytvorenie stratégie propagácie klastru.
9. Zahájenie činnosti klastru – vykonávanie definovaných aktivít.
10. Rozširovanie klastru o ďalších partnerov – prijímanie nových členov (nielen firmy, ale aj vzdelávacie, výskumné, vývojové inštitúcie a pod).

4.6 Výhody členstva v klastru

Možno formulovať 10 dôvodov, prečo byť v klastru: informácie, komunikácia, spolupráca, vzdelávanie, poradenstvo a lobbying, public relations a marketing, produktivita, inovácie, internacionalizácia a konkurencieschopnosť.

Informácie sa v klastru šíria rýchlejšie a ľahšie, pretože prostredie v klastru umožňuje odstránenie komunikačných bariér. S ľahším a rýchlejším prístupom k informáciám súvisia aj kvalitné prostriedky komunikácie a sprostredkovania. Sieťový charakter klastru potom prirodzeným spôsobom vzbudzuje a podporuje spoluprácu. Oveľa skôr než do firiem samotných sa do klastru dostávajú nové poznatky z vedy a výskumu, čo znásobuje možnosti vzdelávania prostredníctvom klastru.

Ako už bolo uvedené, členovia klastru nespolupracujú len medzi sebou, ale aj s regionálnymi vedúcimi inštitúciami a vytvárajú si tak nové kontakty, príležitosti a otvára sa im priestor pre poradenstvo a lobbying. Spoločná spolupráca je podporovaná spoločnou propagáciou, public relations a marketingom. Je to oveľa efektívnejšie než u firiem ako samostatných subjektov. K zvyšovaniu produktivity dochádza najmä prostredníctvom znižovania transakčných nákladov, prístupu k informáciám a zdieľanie nákladov a investícií. Jedným z najvýraznejších prvkov klastrov sú inovácie. Cieľom podpory inovácií klastru je rozvoj výrobkov s pridanou hodnotou. V súčasnej dobe sa

klastre orientujú aj na zahraničné štáty, propagujú klaster aj jeho členov v zahraničí a hľadajú zahraničných partnerov. Majú teda vysokú úroveň internacionalizácie. Konkurencieschopnosť je členmi klastra chápaná ako výsledok všetkých týchto výhod, najmä potom produktivity a inovácií (Pavelková, 2009).

4.7 Porterov diamant

Konkurencieschopnosťou klastra sa zaoberal tiež M. Porter (Pavelková, 2009), ktorý v rámci tejto problematiky formuluje tzv. diamant. Jedná sa o 4 skupiny previazaných vplyvov, prostredníctvom ktorých firmy či odvetvia regionálneho klastra dosahujú konkurencieschopnosť. Jedná sa o tieto vplyvy:

- Podmienky dopytu

Medzi tieto vplyvy patrí existencia dopytujúcich sa lokálnych zákazníkov, ktorí vytvárajú tlak na implementáciu inovácií vo firmách a priťahujú ďalšie firmy. Ďalej uspokojovanie potrieb aj mimo lokality zákazníka a miestny dopyt v špecializovaných segmentoch, kde môže dochádzať k obsluhovaniu z globálnych trhov.

- Podmienky faktorov

Kvalitatívnymi faktormi sú: existencia špecializovaných výrobných faktorov (vysoko kvalifikovaná pracovná sila, informačné technológie, rozvinuté technológie a technika, vedecká a technická infraštruktúra, materiálové vstupy, prírodné zdroje a pod); faktory kvality; faktory špecializácie.

- Stratégia firiem, štruktúra a konkurenti

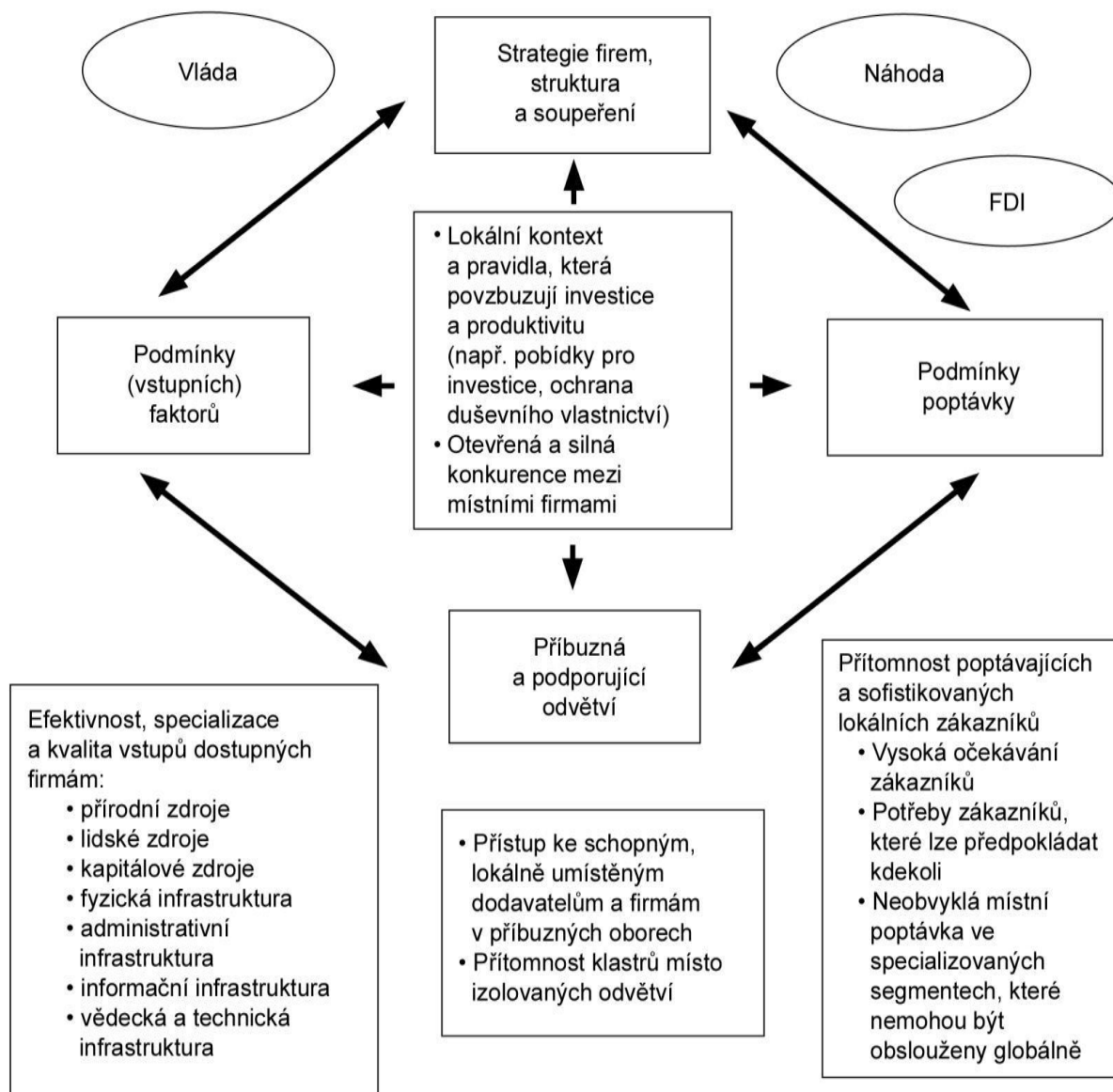
K týmto vplyvom sa radia stratégie a riadenia inovácií; strategické firemné ciele podporujúce trvalé investície; súperenie miestnych konkurentov.

- Spriaznené a podporujúce odvetvia

Sem patrí kritické množstvo schopných regionálnych dodávateľov, ktorých špecializované vstupy integrujú inovácie v tomto odvetví. Ďalej konkurencieschopnosť firiem v technologicky príbuzných odvetviach a ďalej tiež požiadavky na špecifické vedomosti pracovnej sily alebo zákazníkov.

Celý Porterov model sa graficky znázorňuje do kosoštvorca-tzv. Porterov diamant. Analýzou daného regionálneho odvetvia podľa diamantu sa získa popis daného klastra.

Obr. 4: Porterov diamant



Zdroj: Pavelková, 2009

4.7 Regionálna politika a klastre

Ako uvádza Stejskal (2011), na území Českej republiky došlo k rozvoju regionálnej politiky po páde socializmu, a to po roku 1989. Keďže sa Česká republika snažila priblížiť k legislatíve Európskej únie, pre potreby vykonávania regionálnej politiky bolo v roku 1996 zriadené Ministerstvo pre miestny rozvoj. Pre skoordínanie regionálnej politiky s eurofondami boli vytvorené Národný rozvojový plán a Národný strategický plán pre obdobie rokov 2007 – 2013. Na dosiahnutie tejto politiky boli stanovené nasledovné ciele:

- posilňovanie konkurencieschopnosti Českej republiky
- rozvoj modernej a konkurencieschopnej spoločnosti
- životné prostredie a dostupnosť
- vyvážený a harmonický rozvoj územia Českej republiky

Na pojem konkurencieschopnosť na regionálnej úrovni je možné pozeráť sa z viacerých uhlov, a to z mikroekonomického a makroekonomického. Z pohľadu mikroekonomického je možné definovať firmu ako rastúcu, súťaživú či ziskovú. Na druhej strane konkurencieschopnosť jednotlivých regiónov či štátov je dôsledkom aktivít ostatných subjektov, ktoré pôsobia v danej geografickej oblasti. Dôvody, ktoré hovoria o konkurencieschopnosti regiónov, sú nasledovné:

- Regióny sa stávajú neoddeliteľnou súčasťou celosvetovej ekonomiky, môžeme ich považovať za tzv. hnacie motory.
- Aktuálne existujúce územia ekonomických základní sú ohrozené presťahovaním činností do území s výhodnejšími podmienkami.
- Regionálna úroveň regionálnej politiky nezohľadňuje makroekonomické stabilizátory, ako napríklad pružnosť miezd a cien či devalvácia zmenných kurzov naproti politike celého štátu. Na druhej strane sa presun finančných prostriedkov, práce a mobilných faktorov môžu stať pre región hrozbou.
- Miera konkurencieschopnosti je taktiež závislá na decentralizácii verejného sektoru, resp. verejnej politiky. Rozhodovacie procesy sú presúvané na nižšie posty, teda regionálnu úroveň.

Vysoká mieru konkurencieschopnosti sa snaží dosiahnuť regionálna politika Českej republiky aj Európskej únie. Jedným z hlavných cieľov Lisabonskej stratégie sa v roku

2000 sa stala ekonomika s vysokou výkonnosťou, ktorá bude založená na znalostiach. Konkurencie schopné podniky, ktoré vytvoria pridanú hodnotu a budú súčasťou kvalitného podnikateľského prostredia sa zároveň zapoja do celosvetových hodnotových reťazcov.

Lisabonská zmluva si taktiež zvolila cieľavedomý predpoklad, že Európa sa stane najdynamickejšou a najviac konkurencieschopnou ekonomikou na svete. Zároveň jedným z cieľov je udržať hospodársky rast, sociálnu kooperáciu a rozvoj počtu pracovných miest. Je dôležité, aby sa pracovné miesta skvalitňovali a poskytovali primeranú mzdu.

Keďže takmer 90% všetkých firiem v Českej republike tvoria malé a stredné podniky, pričom je v nich zamestnaných 60% ľudí v produktívnom veku súkromného sektoru, začínajú sa dostávať do povedomia regionálnych vlád. Dane, ktoré plynú z týchto podnikov sa stávajú podstatnou súčasťou rozpočtu onoho regiónu. Z toho dôvodu sa finančná podpora týchto regiónov stáva dôležitou. Inovačný proces a flexibilita prijímaní rozhodnutí sa stala podmienkou pre získavanie a zavádzanie nových technológií a inovačných postupov. Táto skutočnosť napomáha k získaniu konkurenčnej výhody (Stejskal 2011).

Priebežná práca s talentmi, resp. s ľudskými zdrojmi napomáha k zdarenej implementácii inovačnej stratégie. Tieto stratégie determinujú 3 rôzne typy inovácií:

- Operačná – inovácie procesov, ktoré vedú k lepšiemu či efektnejšiemu uspokojeniu zákazníka.
- Strategická – potreby zákazníka sú uspokojované iným, ako vyššie uvedeným operačným spôsobom.
- Inovácie potrieb – do popredia sa dostáva úplne nová potreba zákazníka

Vzhľadom k tomu, že inovácie sú úzko previazané s výskumom, vzdelávaním vývojom a dosiaľ nepoužitými technológiami, stávajú sa významnou oblasťou podpory regionálnej politiky. Významným krokom je preto spolupráca vzdelávacích organizácií so súkromným sektorom v takomto regióne. Vďaka tejto spolupráci môžu podniky využiť inovačné technológie a postupy s najvyššou možnou efektívnosťou. Vzniká preto úloha pre miestne samosprávy zabezpečiť podmienky pre spoluprácu malých a stredných podnikov a vzdelávacích inštitúcií. Pokiaľ samosprávne orgány poskytnú primerané nástroje k dosiahnutiu svojich zámerov, docielia tým ekonomicky silný a stabilný región

v rámci národnej ekonomiky. Ekonomicky silný a stabilný región je lákadlom pre investorov či už miestnych alebo nadnárodných, ktorí majú záujem o prepojenie sietí malých a stredných podnikov a edukačných organizácií (Skokan, 2004).

4.8 Klastrová politika v Európskej únii

Ekonomický rast a rozvoj je základným predpokladom Európskej únie (Stejskal, Kovárník, 2009). Základným bodom európskej politiky súdržnosti je lisabonská stratégia. Táto stratégia obsahuje kompletný súbor opatrení, ktoré boli nastavené tak, aby došlo k navýšeniu ekonomickej kapacity bez oslabenia sociálnej súdržnosti a poškodzovania životného prostredia. Lisabonská stratégia zároveň pomenovala hrozby, ktoré môžu ohroziť rast ekonomickej výkonnosti. Medzi hlavné hrozby patrí nízka miera zamestnanosti, sociálne rozdiely medzi členskými štátmi Európskej únie a nepriaznivá situácia v oblasti výskumu, vývoja a inovácií, keď bolo do tejto oblasti investovaných omnoho menej finančných prostriedkov než u hlavných súperov, a to Spojené štáty americké a Japonsko. Európska komisia bližšie opisuje a navrhuje opatrenia k zlepšeniu aktuálneho stavu:

- Zlepšenie funkcie vnútorného trhu a odstránenia bariér, ktoré obmedzujú transfer vzdelanosti, mobilitu kvalifikovanej pracovnej sily a prístup k finančným prostriedkom.
- Založenie Európskej politickej skupiny pre klastre, ktorá sa bude špecializovať na podporu klastrovej politiky členských štátov.
- Podpora politického dialógu, ktorý bude iniciovať Európska klastrová aliancia medzi členskými štátmi a regiónmi Európskej únie. Cieľom bude transfer najlepších a najefektívnejších praktík.
- Partnerstvo a spolupráca medzi regiónmi štátov Európskej únie bude posilnená rozšírením kvalifikovaných služieb pre klastre a inovatívnych firiem, ktoré spadajú pod Európske klastrové observatórium.
- Založenie prvotného systému, ktorého súčasťou bude ponuka tréningových programov a platforiem pre spoluprácu manažérov klastrov. Tento program má umožniť vidieť klastre ako podporné organizácie pre inovatívne malé a stredné podnikanie.

Vyššie uvedené riešenia majú posilniť hospodársky potenciál Európskej únie a zvýšiť konkurencie schopnosť na globálnej úrovni. Podstatnú úlohu však zohrávajú samostatné členské štáty pri naplňovaní potrebných opatrení. Je dôležité, aby svojou klastrovou politikou a stratégiou podporovali len fungujúce klastre.

4.9 Klastrová politika v Českej republike

Klastrová politika je zameraná na podporu zhukovania podnikov, pracovných miest, vedomostí a verejných subjektov (Stejskal, 2011). Zámerom je zvýšenie konkurencieschopnosti regiónov a miery inovácií, podpora výskumu a vedy, priemyslu a obchodu a posilniť tak celkovú ekonomickú výkonnosť. Práve preto klastrová politika využíva okrem tradičných prístupov regionálnych rozvojových programov aj také nástroje, ktoré vytvárajú vhodné existenčné podmienky pre vznik priemyslových klastrov.

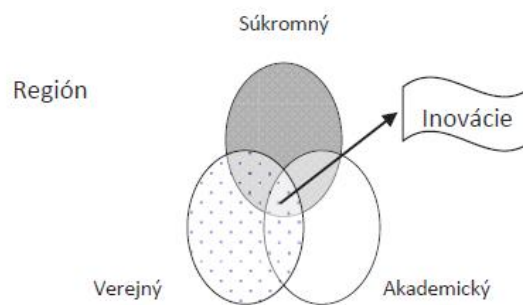
Klastrová politika na území Českej republiky zažila svoj zrod pri plánovaní vstupu Česka do Európskej únie s súlade s Lisabonskou stratégiou. Zaradenie klastrovej problematiky do strategických dokumentov prispelo k neočakávanému rozmachu klastrovania. Hneď po vstupe krajiny do Európskej únie bol založený podporný program „Spolupráca – klastre“ a bol financovaný zo štrukturálnych fondov (Operačný program Priemysel a podnikanie).

Paradoxom však je, že masívna podpora zakladania klastrov nevedla k efektívnej existencii klastrov, ale len o združovanie podnikov, ktoré mali spoločné myšlienky a ciele. Na národnej úrovni je 9 strategických dokumentov, pričom základným dokumentom je Stratégia hospodárskeho rastu Českej republiky (Stejskal, 2011). Zvyšné dokumenty sa dajú rozdeliť do 4 základných skupín:

1. skupina – Ministerstvo priemyslu a obchodu vypracovalo špeciálne klastrové dokumenty
2. skupina – dokumenty, ktoré sa týkajú rozvoja regiónu a do ktorých je zapracovaná klastrová problematika
3. skupina – dokumenty, ktoré sú zamerané na rozvoj národného systému inovácií
4. skupina – dokumenty týkajúce sa politiky súdržnosti Európskej únie, ktoré slúžia na využívanie štrukturálnych fondov pre obdobie 2007 – 2013

Úspešné fungovanie klastru je podmienené súčinnosťou troch sektorov, a to verejného sektoru, akademického a súkromného. Etzkowicz a Leydesdorff vytvorili tzv. Triple helix model, ktorý sa zaoberá práve vzťahom medzi priemyselnými subjektmi, verejnou správou a univerzitami (Havierniková, 2012).

Obr. 5: Triple helix model



Zdroj: Havierniková, 2012

Zelená kniha klastrových iniciatív (2006) uvádza, že klastre sa skladajú zo spoločne umiestených a vzájomne prepojených priemyselných oblastí, verejnej správy, akademickej obce, inštitúcií pre spoluprácu a finančných inštitúcií. Preto môžeme klastre zadeliť do oblastí z viacerých pohľadov:

- účastníci klastra – zapojenie malých a stredných podnikov súkromného, verejného a akademického odvetvia
- šírka záberu klastru – geografická koncentrovanosť odvetví
- stav rozvoja – stav rozvoja už existujúceho či novovznikajúceho klastru
- odvetvová štruktúra – horizontálne, vertikálne a laterálne klastre
- prevládajúce ekonomické činitele v regióne
- konkurenčná pozícia na trhu
- inovačná schopnosť
- druh vykonávaných aktivít

4.10 Financovanie klastru

Podľa Pavelkovej (2009), jedným z kľúčových faktorov rozvoja klastru je jeho financovanie. Aby mohlo dôjsť k uskutočňovaniu plánovaných aktivít a vízie klastru, je nutné disponovať dostatočnou finančnou základňou. Dostatočne financované klastre tak môžu dosiahnuť omnoho náročnejšie a ambicióznejšie ciele. Pre financovanie klastru a klastrových iniciatív je možné využiť zdroje súkromného sektoru, verejného sektoru alebo ich kombinácie.

Pri financovaní klastru súkromným sektorom dochádza k napĺňaniu rozpočtu zdrojmi, ktoré pochádzajú priamo z firiem zapojených v klastru. Medzi základné formy financovania patria členské poplatky firiem a spolufinancovanie projektov, na ktorých sa firmy dohodli spolupracovať. Súkromné zdroje však môžu pochádzať aj z iného prostredia, než je klaster samotný. V takomto prípade sa jedná o štandardné bankové produkty, sponzorstvo alebo iné partnerstvá.

Verejný sektor sa zapojuje do financovania vtedy, pokiaľ podpora klastrov je potenciálna pre rozvoj regionálnej priemyselnej dynamiky. Verejné financie môžu pochádzať zo štátnych a regionálnych rozpočtov, z univerzít a v prípade prostredia Európskej únie aj zo štrukturálnych fondov. Model financovania výlučne verejným sektorom je veľmi vzácny a vyskytuje sa len pri nových alebo strategicky významných odvetviach priemyslu, ako napríklad biotechnológie či environmentálne technológie.

Regióny sa môžu do financovania klastru zapojiť prostredníctvom krajských i municipálnych rozpočtových zdrojov. Kľúčovou zložkou financovania klastru sú však štrukturálne fondy EU. Okrem štrukturálnych fondov existujú ďalšie možnosti získavania peňažných prostriedkov od Európskej únie. Pri tomto financovaní je však dôležité poňať špeciálne pravidlá pri získavaní financií.

4.11 Aktivity klastru

Aktivity klastru sú spoločné aktivity a spoločne realizované projekty členmi klastru, ktoré majú viesť k naplneniu cieľov a dosiahnutiu vízie klastru. Vo fáze vzniku klastru sa jedná o aktivity v rámci vytvárania sietí a partnerstiev medzi členmi klastru, vo fáze rozvoja klastru ide o zahájenie konkrétnych aktivít spolupráce a konkrétnych projektov. Podľa Pavelkovej (2009), aktivity klastru možno rozdeliť do niekoľkých oblastí: networking; oblasť ľudských zdrojov; oblasť výskumu a inovácií; oblasť obchodnej spolupráce a propagácie; oblasť financovania investičných zámerov; oblasť ovplyvňovania politiky (lobovanie); podporné aktivity.

- **Networking**

Táto aktivita zahŕňa vytváranie podmienok a príležitostí pre formálnu aj neformálnu výmenu znalostí či informácií v klasteri. Prenos informácií a technológií je tak dostupnejší vďaka silným väzbám, geografickej blízkosti podnikov a vysokej konkurenčnej výhode daného klastru. Jedná sa napríklad o stretnutia členov klastru, informačnej podpory v podobe spoločného internetového portálu, novín alebo informačného centra. Vedenie klastru zabezpečuje kontakty medzi jednotlivými členmi, ale zároveň aj s dodávateľmi, odberateľmi, finančným sektorom, vzdelávacími alebo inými organizáciami, ktoré nie sú členom klastru. Vytvorenie siete však musí mať prínosné vlastnosti a pre firmy je potrebné, aby vytvorená sieť prinášala výhody.

- **Oblasť Ľudských zdrojov**

Kľúčovou oblasťou je oblasť ľudské zdroje. Zvyšuje dostupnosť firiem a ich kvalifikovanosť. Môže sa jednať o zaisťovanie spoločnej prípravy a vzdelávania zamestnancov, usporadúvanie kurzov, konferencií alebo seminárov. Zmienené aktivity sú zväčša realizované v kooperácii s vzdelávacími inštitúciami. Spolupráca so strednými a vysokými školami je pre klaster pomerne prínosná, nakoľko formovanie požiadaviek na absolventov vzdelávacích inštitúcií sa riadi potrebami praxe. Pokiaľ je daný klaster silný, má možnosť prilákať „mozgy“ z iných regiónov. Aktivity sú financované vlastnými zdrojmi, resp. zdrojmi z rôznych podporných programov.

- ***Oblasť výskumu, vývoja a inovácií***

Pokiaľ má byť zaistený dynamický rozvoj klastru a podnikov, je nutné zaoberať sa oblasťou výskumu, vývoja a inovácií. Práve inovácie vytvárajú potenciál pre budúci rozvoj klastru a celkovej prosperite firiem. Cieľom inovačného procesu je vytváranie nových produktov alebo zdokonaľovaní výrobných procesov. Cieľom podpory výskumu je prinášať nové znalosti. Podniky môžu spoločne s vzdelávacími a výskumnými inštitúciami budovať výskumnú infraštruktúru. Spolupráca vedie k obojstrannej výhode, keďže inštitúcie disponujú potrebným technickým zázemím a výsledky práce môže zasadiť do praxe.

- ***Oblasť obchodnej spolupráce a propagácie***

Zmienená oblasť zahŕňa obrovské množstvo aktivít, ktoré môžu klastre spoločne vykonávať. Jedná sa predovšetkým o spoločný nákup, zdieľanie nákladov na marketingové prieskumy trhov a trendov, účasť klastru na veľtrhoch, spoločný katalóg cien služieb členov daného klastru, vytvorenie spoločnej reklamy či využívanie spoločného loga alebo obchodnej značky. Ďalšou aktivitou je aj zdieľaná produkcia. V takejto produkcii zlučuje klaster podniky z rôznych oblastí reťazca, čo v konečnom dôsledku pomáha menším podnikom špecializovať sa a konkurovať väčším podnikom. Cieľom obchodnej spolupráce je úspora nákladov, možnosť zvýšenia podielu na trhu či zvýšenie exportu.

- ***Oblasť financovania investičných zámerov***

Kľúčovým aspektom pre strategický rozvoj regiónu je získanie peňažných zdrojov na financovanie investičných zámerov. Znížením zdrojov na kapitál a celkové riziko môže byť dosiahnuté prilákaním investora s výhodnými podmienkami financovania alebo zdieľané financovanie zámerov. Silný klaster a jeho image sú silným lákadlom pre investorov.

- ***Oblasť ovplyvňovania politik***

Lobovanie, teda ovplyvňovanie politik, je dôležitou zložkou, ktorá sa podieľa na rozvoji klastru a jeho členov. Pomocou lobovania je možné dosiahnuť zlepšenie legislatívy, dotačnej politiky alebo investícií do preferovanej infraštruktúry. Pokiaľ sa klaster dostatočne vhodne prezentuje, tok ďalších investícií z verejných dotácií uľahčuje ich schvaľovanie a klaster ich môže lepšie zdôvodniť.

- ***Oblasť podporných aktivít***

Ďalšou podpornou aktivitou, ktorá zaisťuje efektívnu spoluprácu v už spomenutých oblastiach, je napríklad pomoc pri príprave a riadení projektov. Za prínos možno označiť využitie poradenských, konzultačných či školiacich služieb, ktoré sú poskytnuté členom klastru pri realizácii projektov. Zároveň dochádza k rozkladaniu a zdieľaniu nákladov súvisiacich s prípravou, riadením a administráciou spoločných projektov. Ďalšou aktivitou je benchmarking, ktorý napomáha zrovnávať výkonnosť klastru a jeho členov s inými podnikmi, i mimo klastru. Podporným servisom označujeme služby, ktoré napomáhajú znížiť náklady, jedná sa napríklad o poistenie, daňové poradenstvo a iné.

5. Praktická časť

5.1 Spolupráce – Klastry (Výzva I.)

Dňa 1.1.2008 bola predložená výzva k predkladaniu návrhov v rámci Operačného programu podnikání a inovace. Příjem registračných žiadostí bol stanovený na obdobie 1. 10. 2008 – 28. 2. 2009. Příjem plných žiadostí bol v období 14. 11. 2008 – 30. 4. 2009 s kontinuálnym systémom ich zbierania. Plánovaná alokácia zdrojov bola stanovená na 1 mld. Kč.

Základným cieľom bolo podporiť vznik a rozvoj spolupracujúcich subjektov z rovnakého alebo podobného odvetvia, teda klastrov. Ich úlohou je vytvárať vhodné prostredie, zlepšiť podmienky pre podnikanie, tvorbu inovácií a rozvoj konkurencieschopnosti. Zároveň má dôjsť k podpore previazaní medzi súkromným sektorom, výskumom a vzdelávacími inštitúciami.

Podporované aktivity klastrov v rámci výzvy I. sú:

- spoločné projekty v oblasti inovácií a ďalších oblastiach, ktoré nie sú v rozpore so súťažným právom
- spoločné projekty v oblasti technickej infraštruktúry inovačného charakteru
- spoločné projekty propagácie a ľudských zdrojov
- Networking, know-how, zdieľanie kapacít

Príjemcovia podpory musia splňovať nasledujúce kritériá

- Skladba klastru musí byť z minimálne 15 na sebe nezávislých členov
- Väčšina členov musí byť tvorená malými a strednými podnikmi (60%)
- Podnikateľské subjekty musia byť oprávnené podnikáť na území ČR
- Klaster musí byť otvorený vstupu novým členom

Nakoľko v rámci tejto výzvy nie je možné poskytnúť finančnú podporu činnosti spojenej s vývozom, boli určené kritériá pre odvetvové vymedzenia:

- Poľnohospodárstvo
- Rybolov a akvakultúra
- Uhoľný priemysel
- Oceliarsky priemysel

- Priemysel výroby syntetických vlákien
- Stavba lodí

Dotácia je poskytnutá len pre príjemcov dotácie. Všetky služby sú poskytnuté len na komerčnej báze. Výška dotácie predstavuje 3-80 mil. Kč (Czechinvest, 2008).

Obr. 6: Podporované klastry v ČR výzva I.



Zdroj: Czechinvest, 2009

5.2 Spolupráce – Klastry (Výzva II.)

Dňa 11. 1. 2010 bola predložená výzva k predkladaniu návrhov v rámci Operačného programu podnikání a inovace (OPPI). Príjem registračných žiadostí bol stanovený na obdobie 1. 3. 2010 – 30. 5. 2010. Príjem plných žiadostí bol v období 1. 5. 2010 – 30. 9. 2010 s kontinuálnym systémom ich zbierania. Plánovaná alokácia zdrojov bola stanovená na 750 mil. Kč.

Základným cieľom bolo podporiť tak isto ako aj v 1. výzve vznik a rozvoj kooperačných zoskupení z rovnakého alebo podobného odvetvia, teda klastrov. Cieľom teda je vytvárať vhodné prostredie, zlepšenie podmienok pre podnikanie a inovácie a rozvoj konkurencieschopnosti skvalitňovaním spojitostí medzi výskumom, vysokými školami a podnikateľskou sférou.

Podporované aktivity klastrov v rámci výzvy II. sú:

- spoločné projekty v oblasti inovácií a ďalších oblastiach, pokiaľ sa nerozporujú so súťažným právom
- spoločné projekty v oblasti technickej infraštruktúry inovačného charakteru
- spoločné projekty propagácie a projekty zamerané na ľudské zdroje
- Networking, know-how, zdieľanie kapacít
- Rozvoj klastru pre subjekty podporené v I. výzve Spolupráce – klastre – podpora aktivít smerujúcich k nadviazaniu medzinárodnej spolupráce, rozšíreniu klastru, propagácii a vytváranie spolupráce medzi členskými subjektmi

Príjemcovia podpory musia splňovať nasledujúce kritériá

- Zloženie z minimálne 15 na sebe nezávislých členov
- Väčšina členov musí byť tvorená malými a strednými podnikmi (60%)
- Podnikateľské subjekty musia byť oprávnené podnikat' na území ČR
- Klaster musí byť otvorený vstupu novým členom

Nakoľko v rámci tejto výzvy nie je možné poskytnúť dotáciu činnosti spojenej s vývozom, boli určené kritériá pre odvetvové vymedzenia:

- Poľnohospodárstvo
- Rybolov a akvakultúra
- Uhoľný priemysel
- Oceliarsky priemysel
- Priemysel výroby syntetických vlákien
- Stavba lodí

Dotácia je poskytnutá len pre príjemcov dotácie. Všetky služby sú poskytnuté len na komerčnej báze. Výška dotácie predstavuje pre jedného príjemcu 3-80 mil. Kč (Czechinvest, 2010).

5.3 Spolupráce – Klastry (Výzva II.) - prodloužení

Dňa 20. 1. 2012 bola predložená výzva k predkladaniu návrhov v rámci Operačného programu podnikání a inovace (OPPI). Príjem registračných žiadostí bol stanovený na obdobie 20. 1. 2012 – 30. 3. 2012. Príjem plných žiadostí bol v období 1. 4. 2012 – 29. 6. 2012 s kontinuálnym systémom ich zbierania. Plánovaná alokácia zdrojov bola stanovená na 500 mil. Kč.

Základným cieľom bolo podporiť vznik a rozvoj kooperačných zoskupení z rovnakého alebo podobného odvetvia, teda klastrov. Cieľom teda je vytvárať vhodné prostredie, zlepšenie podmienok pre podnikanie a inovácie a rozvoj konkurencieschopnosti skvalitňovaním spojitostí medzi výskumom, vysokými školami a podnikateľskou sférou.

Podporované aktivity klastrov v rámci výzvy II.-pokračovanie sú:

- Infraštruktúra pre priemyslový výskum, vývoj a inovácie
- Projekty kolektívneho výskumu, ktoré sú riešené v spolupráci s výskumnými a vývojovými pracoviskami formou zadania zmluvného výskumu
- Internacionalizácia klastru, vytváranie medzinárodnej spolupráce v oblasti výskumu, technologického rozvoja a inovácií, účasť v medzinárodných sieťach pre zvýšenie medzinárodnej konkurencieschopnosti
- Networking, know-how, zdieľanie kapacít, rozvoj ľudských zdrojov a medzioborová spolupráca

Príjemcovia podpory musia splňovať nasledujúce kritériá:

- Zloženie z minimálne 15 na sebe nezávislých členov
- Väčšina členov (60%) musí byť tvorená malými a strednými podnikmi
- Podnikateľské subjekty musia byť oprávnené podnikat' na území ČR
- Klaster musí byť otvorený vstupu novým členom

Príjemcom podpory môže byť klaster, ktorý už získal podporu na svoj rozvoj za podmienky preukázania pozitívnych dopadov, ale zároveň aj klaster, ktorý ešte nikdy neobdržal dotácie zo zdrojov OPPI/OPPI.

Nakoľko v rámci tejto výzvy nie je možné poskytnúť dotáciu činnosti spojenej s vývozom, boli určené kritériá pre odvetvové vymedzenia:

- Poľnohospodárstvo, lesníctvo, rybolov a akvakultúra
- Výroba, spracovanie a uvedenie na trh výrobkov uvedených v Prílohe I Zmluvy o ES
- Uhoľný priemysel
- Oceliarsky priemysel
- Priemysel výroby syntetických vlákien
- Stavba lodí

Dotácia je poskytnutá len pre príjemcov dotácie. Všetky služby, ktoré sú poskytnuté ich príjemcovi sú poskytnuté len na komerčnej báze. Výška dotácie predstavuje 6-60 mil. Kč (Czechinvest, 2012).

Obr. 7 : Podporované klastre v ČR



Zdroj: Czechinvest, 2012

Momentálne sa na území Českej republiky nachádza 62 aktívnych klastrov a klastrových iniciatív.

Tab. 1: Zoznam aktívnych klastrov v ČR

Název	Zaměření	Rok	Město	Kraj
ABC WOOD, o.s.	dřevařství	2007	Zlín	Zlínský
ATOMEX GROUP, z.s.p.o.	jaderná energetika	2009	Benešov	Středočeský
Bezpečnostně technologický klastr, o. s.	bezpečnostní technologie	2010	Ostrava	Moravskoslezský
CGMC, družstvo	obecné strojírenství	2009	Planá nad Lužnicí	Jihočeský
CLUTEX - klastr technické textilie, o.s.	textilní průmysl	2006	Liberec	Liberecký
CREA Hydro&Energy, o.s.	vodní díla, energetika	2008	Brno	Jihomoravský
Czech Cloud Cluster	informační technologie	2012	Písek	Jihočeský
CZECH IT CLUSTER, družstvo	informační technologie	2010	Jihlava	Vysočina
CZECH STONE CLUSTER, družstvo	zpracování nerudných surovin	2007	Lázně Bělohrad	Hrálovehradecký
CzechBio - asociace biotechnologických společností ČR, z.s.p.o.	biotechnologie	2009	Jesenice u Prahy	Středočeský
Česká peleta, z.s.p.o.	dřevařství	2010	Dobřichovice	Středočeský
ČESKO - SLOVENSKÝ PRŮMYSLOVÝ KLASTR	ostatní vzdělávání	2011	Slavičín	Zlínský
Český IT klastr, z.s.p.o.	informační technologie	2009	České Budějovice	Jihočeský
Český nanotechnologický klastr, družstvo	nanotechnologie	2006	Olomouc	Olomoucký
Český pivovarský klastr, z.s.p.o.	pivovarnictví	2008	Pelhřimov	Jihočeský
Český řemeslný klastr, o. s.	bižuterie	2012	Jablonec nad Nisou	Liberecký
Český telekomunikační klastr o.s.	mobilní sítě	2010	Ostrava	Moravskoslezský
Český vědomostní klastr, o.s.	kulturní dědictví	2011	Praha	Praha
Družstvo ENVICRACK	alternativní zdroj energie	2006	Ostrava	Moravskoslezský
ELECTRA-CITY	urbanismus, e-mobilita	2012	Brno	Jihočeský
EKOGEN	ekologické stavebnictví	2006	Strakonice	Jihočeský
ENERGOKLASTR	energetika	2008	Brno	Jihomoravský
ERGO-MED-KLASTR o.s.	ergonomie, protetika, med. technologie	2011	Rakovník	Středočeský
Hradecký IT klastr	informační technologie	2008	Hradec Králové	Hrálovehradecký

IQ Klastř, z.s.p.o.	informační technologie	2010	Brno	Jihomoravský
IT Cluster, o.s.	informační technologie	2006	Ostrava	Moravskoslezský
Jihočeský dřevařský klastř, z.s.p.o.	dřevařství	2007	České Budějovice	Jihočeský
Jihomoravský stavební klastř, občanské sdružení	stavebnictví	2012	Brno	Jihomoravský
KLACR	cestovní ruch	2008	Ostrava	Moravskoslezský
Klastř aplikovaných biotechnologií a nanotechnologií, z.s.p.o.	VaV biotechnologie	2012	České Budějovice	Jihočeský
KLASTR Bioplyn, z.s.p.o.	obnovitelná energie	2010	Červený Újezd	Středočeský
Klastř českých nábytkářů, družstvo	nábytkářství	2006	Brno	Jihomoravský
Klastř ENWIWA	odpadní hospodářství	2008	Karlovy Vary	Karlovarský
Klastř inovativních technologií o.s.	technologie	2011	Třebíč	Vysočina
Klastř MECHATRONIKA o.s.	mechatronika	2011	Plzeň	Plzeňský
Klastř NetPro Group, z.s.p.o.	vývoj systémů pro inteligentní řízení	2009	Karlovy Vary	Karlovarský
Klastř NUTRIPOL	potravinářství	2009	Hradec Králové	Hrálovehradecký
Klastř obnovitelných zdrojů energie, z.s.p.o.	výroba elektřiny	2012	Unhošť	Středočeský
Klastř povrchové úpravy a.s.	povrchová úprava	2009	Pardubice	Pardubický
Klastř průmyslu a výzkumu pro aktivní život	výzkum a vývoj v oblasti spol. a humanitních věd	2012	Olomouc	Olomoucký
Klastř přesného strojírenství Vysočina	strojírenství	2007	Moravské Budějovice	Vysočina
Klastř SPIN-ENERGETIKA CZ o.s.	speciální elektrická zařízení	2008	Moravská Třebová	Pardubický
Klastř výrobců obalů, družstvo	obalová technika	2005	Jaroměř	Hrálovehradecký
Klastř výrobců potravinářských technologií, družstvo	výroba potravinářských strojů	2009	Ždírec nad Doubravou	Vysočina
Klastř Zelený Horizont, o.s.	úprava odpadů k dalšímu využití	2011	Ostrava	Moravskoslezský
Knowledge Management Cluster, o.s.	podnikání	2006	Ostrava	Moravskoslezský
MedChemBio	biomedicína	2009	Olomouc	Olomoucký
Moravskoslezský automobilový klastř, o.s.	automobilový průmysl	2006	Ostrava	Moravskoslezský
Moravskoslezský dřevařský klastř, občanské sdružení	dřevozprac. průmysl	2005	Ostrava	Moravskoslezský

Moravskoslezský energetický klastr, občanské sdružení	energetika	2008	Ostrava	Moravskoslezský
Moravský lesnický klastr, o. s.	lesnictví a těžba dřeva	2010	Ostrava	Moravskoslezský
Moravský letecký klastr, o.s.	letecký průmysl	2010	Kunovice	Zlínský
NANOPROGRES, z.s.p.o.	nanotechnologie	2010	Praha	Praha
Národní strojírenský klastr, o.s.	strojírenství	2003	Ostrava	Moravskoslezský
Network Security Monitoring Cluster, družstvo	informační technologie	2010	Brno	Jihomoravský
NO DIG Klastr	bezvýkopové technologie	2012	Olomouc	Olomoucký
NutriKlastr o. s.	farmaceutické a potravinářské přípravky a potraviny	2011	Brno	Jihomoravský
Olomoucký klastr inovací, družstvo	informační technologie	2006	Olomouc	Olomoucký
Plastikářský klastr	plastikářství	2006	Zlín	Zlínský
Průmyslový klastr	zpracovatelský průmysl	2009	Slavičín	Zlínský
Regionální potravinářský klastr - Chutná hezky. Jihočesky	potravinářství	2009	České Budějovice	Jihočeský
Sdružení NIPAS, o.s.	nízkoenergetické a pasivní stavebnictví	2006	České Budějovice	Jihočeský

Zdroj: Czechinvest, 2012

V dálejší části sa budem venovať klastrom, ktoré ma najviac zaujali.

6.1 CLUTEX – klastr technické textilie

Klastr bol založený v roku 2006 so sídlom v Liberci, pričom sa zaoberá textilným priemyslom. Klastr má momentálne 23 členov. Medzi najznámejších patrí napríklad KOH-I-NOOR, Technická univerzita v Liberci alebo Textilní zkušební ústav. Poslaním klastru je koordinácia a spolupráca najmä textilných a odevných firiem, organizácií zaoberajúcich sa vývojom a výskumom, vzdelávacích inštitúcií a ďalších subjektov. Za hlavný cieľ si klastr vytýčil stanoviť vhodné podmienky na prenos technológií, zabezpečenie inovácií a rozvoj podnikania v oblasti vývoja a výroby technických textílií a polotovarov a látok slúžiacich k ich produkcii (CLUTEX, 2014).

Medzi hlavné aktivity klastra patria najmä projekty v oblasti výskumu, vývoja a inovácie, či rozvoj ľudských zdrojov. Klaster vyvíja technológie na vytváranie viacvrstvovej textílie a snaží sa nájsť vhodné podmienky pre vývoj laboratórnej linky. Medzi ďalšie aktivity klastra patrí vývoj textílií špecializovaných v oblasti wellness a kúpeľníctva. Ďalším výstupom je hľadanie inovácií v oblasti vývoja tkanín odolným voči UV žiareniu, nových druhov geotextílií a projekt pre analýzu tepelnej priepustnosti materiálu (CLUTEX, 2014).

V neposlednom rade sa CLUTEX zameriava na propagáciu spoločných výsledkov na výstavách a veľtrhoch. V roku 2007 a 2008 na veľtrhu predviedol samostatný pavilón s názvom Klaster technických textílií. Členovia klastra prezentovali spoločné produkty a výsledky svojej práce. Hlavným poslaním bolo upozorniť bežného človeka, ako často sa s danými textíliami stretáva bez toho, aby si to uvedomoval (Czechinvest, 2013).

Obr. 9: Pavilón klastra CLUTEX



Zdroj: Czechinvest, 2013

Klaster sa zapojil do projektu, z ktorého nakoniec vyšiel ako neúspešný kandidát. Cieľom medzinárodného projektu REQTEXTIL bolo získať odpoveď na otázku, akým spôsobom rekvalifikovať nadbytočných pracovníkov z textilného priemyslu do iných odvetví. Česká

republika sa nemohla projektu zúčastniť, nakoľko sa textilný priemysel borí s opačným problémom. Prepúšťanie zamestnancov z oboru totiž prebehlo v minulosti. Klaster CLUTEX sa zapojil do ďalšieho medzinárodného projektu TEXTILE 2020. Poslaním daného projektu je vytvorenie klastra na európskej úrovni. Klaster sa má zameriavať na pokročilé textilné materiály. Aj keď projekt bol naplánovaný na rozmedzie rokov 2012 – 2014, spolupráca pokračuje aj naďalej (CLUTEX, 2014). Projekt TEXTILE 2020 sa zúčastnil niekoľkých medzinárodných veľtrhov a konferencií. Na záverečnej konferencii riaditeľ Stephen May pozitívne zhodnotil, že TEXTILE 2020 napomohol členom rozvíjať spoluprácu, ktorá dopomáha udržiavať konkurencieschopnosť na globálnom trhu (TEXTILE 2020, 2014).

Klaster hodnotím pozitívne, nakoľko v roku 2006 získal titul „Klaster roka“. Zároveň získal „European Business Award 2012/13“ v kategórii „UKTI Award for Innovation“ (Czechinvest, 2013).

6.2 CREA Hydro&Energy

Klaster bol založený v roku 2008 so sídlom v Brne. Jedná sa o klaster firiem, výskumných inštitúcií a vysokých škôl pôsobiacich v oblastiach, ktoré sa zaoberajú vodohospodárskymi diela, „zelenou energiou“ a odpadovým hospodárstvom (CREA Hydro&Energy, 2014).

Klaster sa nachádza vo viacerých českých spolkoch, ako napr. Národná klastrová asociácia, Platforma podnikateľov pre zahraničnú rozvojovú spoluprácu Český priehradný výbor. Klaster má momentálne 15 členov. Medzi najvýznamnejších patrí Mendelova univerzita v Brně, Český hydrometeorologický ústav a Vysoké učení technické v Brně (Czechinvest, 2014).

Jednotlivé podniky sa spoločne podieľajú na výskume, vývoji a inováciách produktov. Ďalej sa klaster snaží o propagáciu odboru účasťou na významných veľtrhoch a konferenciách. V rámci klastru bolo riešených niekoľko projektov, medzi najvýznamnejšie uvádzam (CREA Hydro&Energy, 2014):

- AOP4Water – projekt, ktorého výstupom je recyklácia odpadovej vody pre papierenský a textilný priemysel.

- ALBAPRO – využitie špeciálnych rias a baktérií na čistenie odpadových vôd a produkciu biomasy. Projekt si za cieľ vytýčil nájsť alternatívne spôsoby čistenia vôd či už v priemyselnom odvetví alebo v komunálnych čistiarniach.
- Projekt zameraný na čistenie vôd za pomoci anaeróbných membránových technológií. Vedľajším produktom bude výroba biomasy.

Výstupom projektu vývoja špeciálnych technológií pre energetické využitie sa klastru podarilo vyvinúť špeciálnu konštrukciu turbín hydraulických profilov. Medzi ďalšími výstupmi projektu sú prístroje na meranie parametrov výkonu turbín. Projekt bol realizovaný v rokoch 2009 až 2012 za účasti ôsmich členov CREA HYDRO&ENERGY (Czechinvest, 2013).

6.3 Bezpečnostně technologický klastr

Klastr bol založený v roku 2010 so sídlom v Ostrave. Klastr má 27 členov, medzi najvýznamnejších patrí napríklad Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně, Vysoká škola báňská – Technická univerzita Ostrava, IPO Security či Centrum dopravního výzkumu (Czechinvest, 2014).

Za víziu si klastr stanovil byť v centre výskumno-vývojových aktivít v Českej republike. Ďalej je nutná podpora medzi členmi klastru v oblasti bezpečnosti a zdieľanie inovácií nových technológií a aplikácií a zavádzanie bezpečnosti na všetkých úrovniach trhu.

BTKlastr (2011) si vytýčil niekoľko hlavných cieľov. Medzi nich patrí podpora v oblasti inovačných riešení bezpečnosti a ich úspešné zavádzanie do praxi. Ďalej je nutné podporovať konkurencieschopnosť a investičné činnosti jednotlivých členov. Založenie platformy na spoločnú propagáciu a ponuku produktov členov klastra. Ďalším cieľom je nadobúdanie odbornej úrovne členov klastra a aplikácia získaných poznatkov a informácií do výučby. Na to nadväzuje spolupráca výskumných organizácií do spoločného výskumu, čoho cieľom je komercializácia výsledkov práce klastra. Nasledovným cieľom je nadväzovanie medzinárodnej kooperácie a sledovanie svetových trendov za účelom ich aplikácie pre rozvoj klastra.

Klastr momentálne realizuje 2 projekty. Prvým z nich je Cezhraničná česko-poľská bezpečnostná inovačná a technologická sieť. Priemyselná bezpečnosť a vytváranie spolupráce za účelom podpory vymieňania znalostí a skúseností v českom i poľskom

pohraničí sú hlavným poslaním daného projektu. Toto má zabezpečiť skvalitnenie bezpečnosti priemyslu a podporiť konkurencieschopnosť regiónu. Projekt bol financovaný z Programu Fond mikroprojektů v Euroregionu Silesia v rámci Operačního programu přeshraniční spolupráce ČR-PR, pričom výška podpory činila 32 350 Kč. Projekt bude ukončený ku dňu 31. 12. 2014 (BTKlastr, 2014).

Ďalším realizovaným projektom je „Podpora výskumu v bezpečnosti pre BTKlastr“. Projekt je rozdelený do viacerých častí. Cieľom je vytvorenie potrebnej infraštruktúry pre bezpečnostný výskum, vývoj a inovácie. Pomocou tejto infraštruktúry sa budú realizovať spoločné projekty klastru a bude sa prehľbovať vzájomná informovanosť jednotlivých členov pre ďalšiu spoluprácu.

Hlavné aktivity sústredené v nasledovných rozvojových oblastiach (BTKlastr, 2014):

- Infraštruktúra pre priemyselný výskum, vývoj a inovácie.
- Vybudovanie centra, ktoré bude zastrešovať dohľad, výcvik či prípadné hrozby.
- Laboratórium pre testovanie a výskum bezpečnostných zámkov.

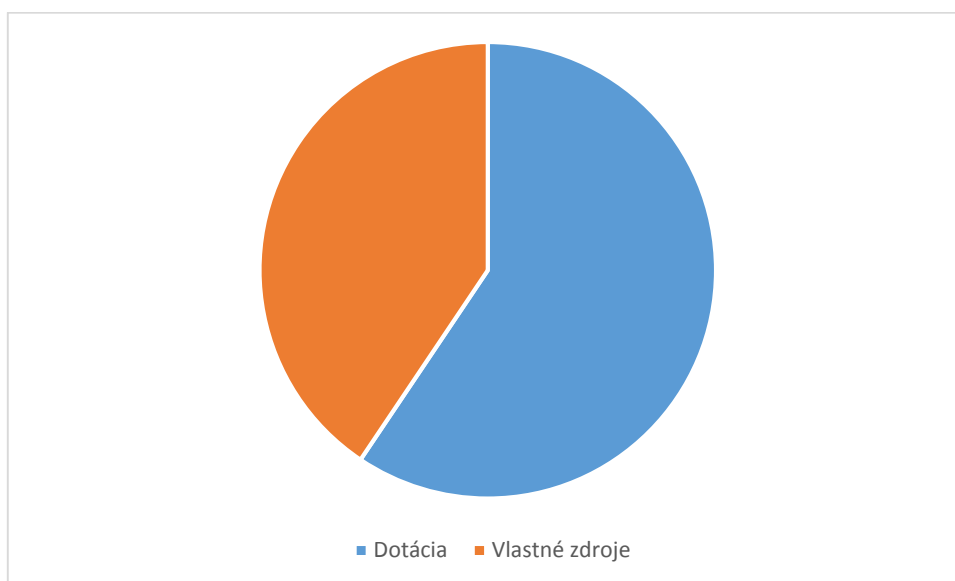
Projekty kolektívneho výskumu

- Výskum a vývoj systému prepojenia bezpečnostných technológií.
- Vývoj nového bezpečnostného zámku.

Celková výška pomoci z Operačního programu podnikanie a inovácie činila 41 mil. Kč.

Celková výška nákladov projektu bola 69 mil. Kč (Czechinvest, 2014).

Graf 1: Graf pomeru financovania projektu



Zdroj: Vlastné spracovanie na základe údajov BTKlastr, 2014

6.4 Moravský letecký klastr

Moravský letecký klastr bol založený v roku 2010 a je združením podnikov a vzdelávacích inštitúcií ktoré sú prepojené spoločným záujmom celkovo rozvíjať konkurenčný letecký priemysel. Klastr pôsobí v regióne juhovýchodnej Moravy avšak centrum jeho činnosti je sústredené do Kunovic. Tu pôsobia jeho významní členovia spoločnosti 5M, Aircraft Industries a Evektor. (Czechinvest, 2014)

Tento letecký klastr tvorí 23 priemyselných spoločností, stredných odborných škôl a technických univerzít s daným spoločným záujmom. V zmienených spoločnostiach pracuje cez 2000 zamestnancov a súhrnný obrat za rok 2012 prekročil 2,5 mld. korún (Moravský letecký klastr, 2014).

Klastr má 4 základné strategické piliere, a to:

- Inovácie – sú kľúčovou zložkou v leteckom priemysle. Know-how, ktorým sa jednotlivé podniky rysujú, je uplatňovanie kompozitných materiálov a pokročilej elektrotechniky pri vývoji riadení lietadiel. Inovácie systémov lietadiel a prenikanie do nových odvetví priemyslu je jednou z vízií Moravského leteckého priemyslu. Zároveň je nutné posilňovať prepojenia partnerov v rámci klastru.

- **Financovanie** – jednou z možností financovania je kooperácia na vývojových a výskumných programoch či už v Českej republike alebo Európskej únii.
- **Vzdelávanie** – spolupráca s vzdelávacími inštitúciami napomáha zaistiť potrebné zaškolenie budúcich zamestnancov a zároveň prepojiť nadobudnuté informácie s praxou.
- **Marketing** – nadväzovanie vzťahov s novými podnikmi a potenciálnymi partnermi má byť docielená spoločnou prezentáciou produktov klastra na významných veľtrhoch a výstavách. Moravský letecký klastr si od tohto cieľu sľubuje skvalitnenie povedomí o klastru a dokáže si tak zabezpečiť svoju budúcnosť.

6.4.1 Projekt BEAWARE

Podľa prieskumu projektu až 95% inovácií pochádza od západoeurópskych hráčov na trhu leteckého priemyslu. Európsky projekt BEAWARE má preto za úlohu podporiť nových alebo potenciálnych partnerov z krajín strednej a východnej Európy. Jeho hlavným cieľom je nájsť uplatnenie pre nových členov projektu a zapojenie do už prebiehajúcich akcií či výskumno-vývojových aktivít v rámci najväčšej siete leteckých klastrov HORIZON 2020.

Medzi partnerov tohto významného celoeurópskeho konzorcia, na čele ktorého stojí estónska inovačná agentúra Invent Baltics, patria letecké klastre a asociácie z Veľkej Británie, Nemecka, Francúzska, Grécka, Talianska, Poľska, univerzity z Litvy, Rumunska, Slovenska a Moravského leteckého klastra za Českú republiku. Cieľom je hľadanie výskumných a vývojových tém, ktoré by mali spoločné aspekty. Toto má byť dosiahnuté spoluprácou na báze výmeny informácií medzi západnou a východnou Európou. Prijatie nového člena do konzorcia a predstavenie nových technológií zvyčajne zaberie minimálne 2 roky (BEAWARE, 2014).

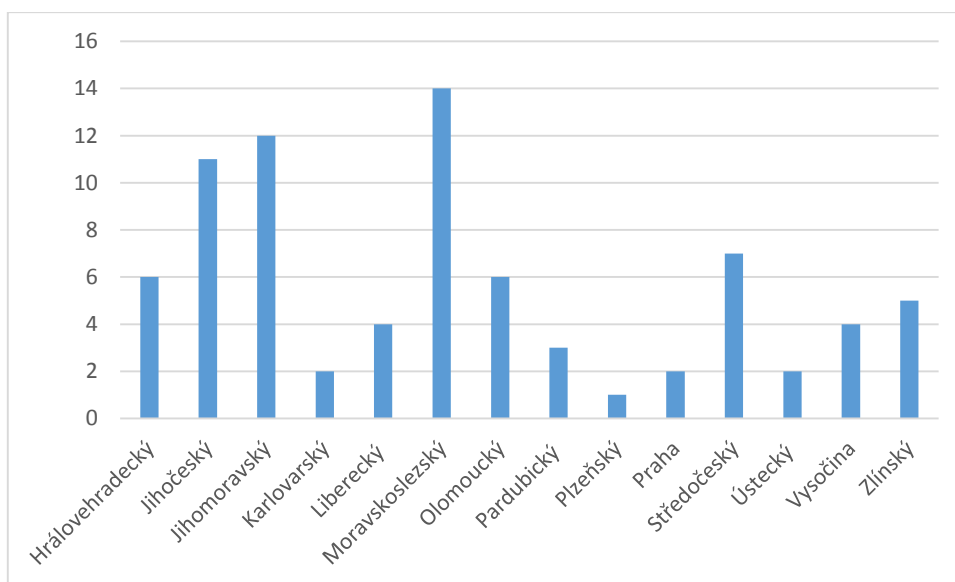
Networking a návšteva výrobných závodov západoeurópskych členov je kľúčovým aspektom, ako je možné zapojiť východoeurópske letecké klastre do projektu BEAWARE. Toto má dopomôcť k vstupu na trhy, ktoré doposiaľ nie sú v zábere daného klastru a zároveň k prínosu nových dodávateľských reťazcov (Moravský letecký klastr, 2014).

7. Diskusia

Jednotlivé regióny disponujú rôznym potenciálom rozvoja v oblasti ekonomiky, ktorý sa zároveň odráža v iných oblastiach života. V minulosti bol však hlavným aspektom prírodné podmienky a zdroj surovín. V súčasnej dobe sú tieto aspekty potrebné, avšak nie sú plne dostačujúce pre rozvoj regiónu. Myslím si, že zmenou spoločnosti a neustále vyvíjajúcimi sa technológiami je nutné potenciál pre rozvoj regiónu hľadať inde.

V praktickej časti mojej bakalárskej práce som sa venoval klastrom v Českej republike. Zistil som, že momentálne existuje celkom 79 klastrov. Najviac klastrov, a to 14 sa nachádza v Moravskosliezskom kraji, ďalej 12 klastrov sa nachádza v Jihomoravskom kraji. V Plzeňskom kraji sa nachádza iba jeden klaster.

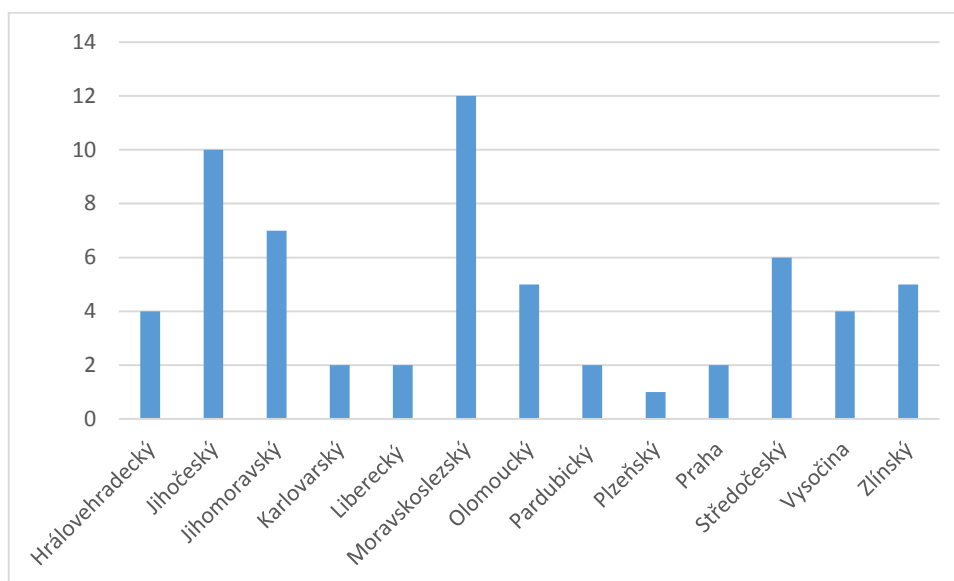
Graf 2: Počet existujúcich klastrov v jednotlivých krajoch ČR



Zdroj: vlastné spracovanie na základe údajov CzechInvest.org, 2014

Na druhej strane, nie všetky klastre a klastrové iniciatívy sú v súčasnosti aktívne. Z celkového počtu 79 klastrov je momentálne len 62 aktívnych, čo predstavuje 78% z celkového počtu. Opäť sa najviac klastrov (12) nachádza v Moravskoslezskom kraji, nasleduje Jihomoravský kraj s počtom 10. Na opačnom konci rebríčku sa znovu nachádza Plzeňský kraj s jedným klastrom a po 2 klastroch majú Liberecký kraj, Karlovarský kraj a Praha. V Ústeckom kraji sa nenachádza žiadny aktívny klaster.

Graf 3: Počet aktívnych klastrov v jednotlivých krajoch ČR



Zdroj: vlastné spracovanie na základe údajov CzechInvest.org, 2014

Zameranie klastrov prechádza širokou škálou odvetví, od potravinárstva až po nanotechnológie. Ako som predpokladal, najviac zastúpeným odvetvím sú informačné technológie. Z celkového počtu je to dokopy 8 klastrov (Olomoucký klastr inovácií, Czech Cloud Cluster, Czech IT Cluster, Český IT klastr, Hradecký IT klastr, IQ klastr, IT Cluster, Network Security Monitoring Cluster). Jedným z dôležitých aspektov klastrovania je vytváranie inovácií. Inovácie a informačné technológie sú úzko späté. Vývoj v tomto odvetví napreduje neuveriteľnou rýchlosťou, nedokážeme však predpovedať, ako bude vyzerat' stav v tejto oblasti o 10 rokov. V Jihomoravskom a v Jihočeskom kraji sa nachádzajú zhodne po 2 klastre, v ostatných krajoch sa nachádza práve jeden klastr. Existenciu klastrov v Jihomoravskom kraji prisudzujem práve vysokému počtu univerzít, ktoré sa do klastrových iniciatív zapájajú. Toto prepojenie univerzít a súkromného sektora má význam na ekonomický rozvoj regiónu v každom ohľade.

Druhým najčastejším odvetvím, ktoré dominovalo medzi klastrami je energetika. Momentálne je aktívnych 7 klastrov s týmto zameraním (ATOMEX GROUP, CREA Hydro&Energy, ENVICRACK, Energoklastr, Klastr Bioplyn, Moravskoslezský energetický klastr, Klastr obnoviteľných zdrojů energie). Jedná sa o energiu či už jadrovú, vodnú alebo „zelenú“. V súčasnej dobe sa musíme vysporiadať s vyčerpaním neobnoviteľných zdrojov energie a ich nástrahami. Preto veľmi oceňujem, že v tejto

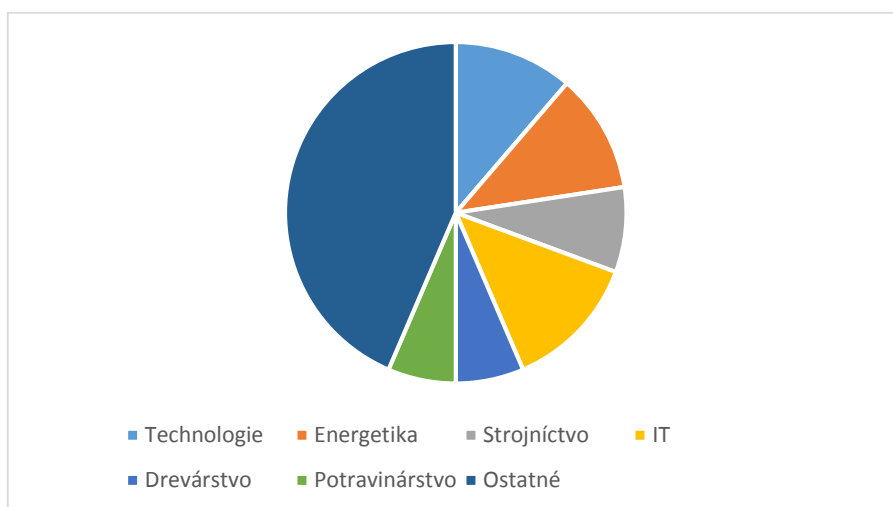
oblasti vznikajú a sú podporované klastre, ktoré sa podieľajú na vývine a inováciách zdrojov obnoviteľnej energie. Spolupráca vzdelávacích inštitúcií a súkromného sektora s podporou verejného sektora preto hrá kľúčovú rolu pre našu budúcnosť a životné prostredie. Za úspešný región považujem taký, ktorého úroveň znečistenia životného prostredia je minimálna v porovnaní s úspešnosťou iných sektorov ekonomiky.

Rovnako 7 klastrov je v odvetví technologickom (Bezpečnostne technologický klastr, CzechBio - asociácie biotechnologických spoločností ČR, Český nanotechnologický klastr, ERGO-MED-KLASTR, Klastr aplikovaných biotechnológií a nanotechnológií, NANOPROGRES, Klastr inovatívnych technológií). Jedná sa o vysoko špecializované technológie ako nanotechnológie, biotechnológie či bezpečnostné technológie. Hovoríme o sektore, ktorý je momentálne v kurze a má budúcnosť. Myslím, že tento sektor je jedným z najpokrokovejších a inovácie sú veľmi žiaducim faktorom pre konkurencieschopnosť klastru a regiónu ako takého.

Prekvapením pre mňa bolo, že len 4 klastre sú zastúpené v potravinárskom odvetví. Myslím, že pre rozvoj a konkurencieschopnosť regiónu je nutné, aby vysoký podiel potravín pochádzal z daného regiónu a nie od veľkých podnikov. Práve zakladanie klastrov môže napomôcť malým a stredným podnikom presadiť sa na konkurenčnom trhu.

Ďalším prekvapením bol fakt, že 4 klastre sú z drevárskeho, resp. lesníckeho odvetvia. Veľkú rolu tu však hrá fakt, že je vysoké percento zalesnenia územia Českej republiky. Zároveň má toto odvetvie tradíciu.

Graf 4: Pomer odvetví klastrov v ČR



Zdroj: vlastná tvorba na základe údajov Czechinvest.org, 2012

Počas písania bakalárskej práce ma najviac zaujal Moravský letecký klastr, ktorý pôsobí v Zlínskom kraji. Nakoľko mám k tejto téme blízko, zaujalo ma, že v rámci klastru je zamestnaných až 2000 pracovníkov a ročný obrat činí 2,5 mld. Kč. Klastr spolupracuje s mnohými zahraničnými firmami a jeho výstupom je viacero malých lietadiel a zúčastňovanie sa významných medzinárodných projektov. Jedná sa o silného aktéra v danom regióne.

Za dôležité považujem, aby klastr spolupracoval so vzdelávacími inštitúciami. Táto skutočnosť je pre klastr pomerne prínosná, nakoľko formovanie požiadaviek na absolventov vzdelávacích inštitúcií sa riadi potrebami praxe. Pokiaľ je daný klastr silný, má možnosť prilákať „mozgy“ z iných regiónov

8. Záver

V mojej bakalárskej práci som sa zoznámil s témou klastre, o ktorej problematike bežní ľudia nemajú znalosti. Vďaka niekoľkým predmetom má však študent regionálneho rozvoja možnosť stretnúť sa s týmto pojmom. Napĺňanie regionálnej politiky prebieha prostredníctvom príslušných samosprávnych celkov rôznymi spôsobmi. K ekonomickému rozvoju regiónu je nutné zvoliť vhodné nástroje. Zvolenie takýchto nástrojov je veľmi individuálne pre každý región.

Na začiatku, v teoretickej časti, som pomocou odbornej literatúry popísal klastre ako celky. Zoznámil som sa s ich funkciou, históriou či typológiou. Klastre teda je odvetvové zoskupenie firiem. Účelom tohto zoskupenia je získať výkonnostnú a konkurenčnú výhodu. Jedná sa o zoskupenie nielen aktérov súkromného sektoru, ale aj o aktérov verejného sektoru a vzdelávacích inštitúcií.

V ďalšej, praktickej časti, som analyzoval vybrané klastre na základe dostupných zdrojov. Hlavným cieľom bolo zhodnotiť význam klastru ako facilitátor v oblasti rozvoja daného regiónu. Zameril som sa na ich základné vízie, ciele a úspešné projekty. Viaceré analyzované klastre sú zapojené alebo vedú úspešné projekty či už na regionálnej alebo dokonca nadnárodnej úrovni. Veľmi ma zaujal Moravský letecký klastre, ktorý je silným facilitátorom Zlínskeho kraja.

V záverečnej časti, diskusii, som priblížil klastre v Českej republike, ich zameranie a svoj postoj k nim. Zistil som, že existuje viac klastrov a klastrových iniciatív, avšak v svojej činnosti je aktívnych 62. Zhodnotil som, ktoré odvetvia a aspekty najviac ovplyvňujú klastrovú politiku v Českej republike.

Na záver si dovoľujem zhodnotiť, že prítomnosť a podpora klastrovej politiky má pre regióny pozitívny význam. Samozrejme je nutné vytvárať pridané hodnoty, resp. inovácie a zvoliť správne nástroje pre rozvoj klastru. Ďalším dôležitým aspektom je zapájanie škôl a vzdelávacích inštitúcií do klastrov, nakoľko výsledky výskumu môžu byť ľahšie uvedené do praxe. Klastre by nemali byť formou nedokonalnej konkurencie. Členovia klastru si musia uvedomiť dôležitosť a význam spolupráce a zachovať tak potrebnú mieru konkurencie.

9. Zoznam obrázkov, grafov a tabuliek

Obrázok 1 - Štruktúra klastru	str. 10
Obrázok 2 - Účastníci klastru	str.11
Obrázok 3 - Krugmanov model jadra a periférie	str. 12
Obrázok 4 - Porterov diamant	str. 18
Obrázok 5 - Triple helix model	str. 23
Obrázok 6 - Podporované klastre v ČR výzva I.	str. 29
Obrázok 7 - Podporované klastre v ČR	str. 32
Obrázok 8 - Pavilón klastru CLUTEX	str. 36
Tabuľka 1 - Zoznam aktívnych klastrov v ČR	str. 32
Graf 1 - Graf pomeru financovania projektu	str. 40
Graf 2 - Počet existujúcich klastrov v jednotlivých krajoch ČR	str. 42
Graf 3 - Počet aktívnych klastrov v jednotlivých krajoch ČR	str. 43
Graf 4 - Pomer odvetví klastrov v ČR	str. 44

10. Použitá literatura

PAVELKOVÁ, Drahomíra. Klastrové politiky a jejich vliv na rozvoj klastrů a klastrových organizací. Vyd. 1. Praha: Linde Praha, 2013, 231 s. ISBN 978-80-7201-923-6.

SKOKAN, Karel. Konkurenceschopnost, inovace a klastry v regionálním rozvoji. Vyd. 1. Ostrava: Repronis, 2004, 159 s. ISBN 80-7329-059-6.

STEJSKAL, Jan. Průmyslové klastry a jejich vznik v regionech. Praha: Linde, 2011, 247 s. ISBN 978-80-7201-840-6.

KOUTSKÝ, Jaroslav a Pavel RAŠKA. Výzkum regionálního rozvoje - vybrané přístupy a témata. V Ústí nad Labem: Univerzita Jana Evangelisty Purkyně, 186 s. ISBN 978-80-7414-481-3.

BUČEK, Milan. Regionálny rozvoj: novšie teoretické koncepcie. Vyd. 1. Bratislava: Ekonóm, 2006, 269 s. ISBN 80-225-2151-5.

HUDEC, Oto. Podoby regionálneho a miestneho rozvoja. Košice: Ekonomická fakulta TU, 2009, 344 s. ISBN 978-80-553-0117-4.

STEJSKAL, Jan a Jaroslav KOVÁRNÍK. Regionální politika a její nástroje. Vyd. 1. Praha: Portál, 2009, 212 s. ISBN 978-80-7367-588-2.

ANDERSON T., SCHWAAG-SERGER A., SORVIK J., HANNSON E.: The cluster Policies Whitebook. IKED. Sweden. 250 s. ISBN 91-85281-03-4.

OECD (2005): Business Clusters (Promoting Enterprise in Central and Eastern Europe). OECD Publication. 241 s. ISBN – 92-64-00710-5.

11. Internetové zdroje

CLUTEX - klastr technických textílií [online]. 2014 [cit. 2014-12-13]. Dostupné z: http://www.clutex.cz/folders/stanovy/Stanovy_CLUTEX.pdf

CLUTEX - klastr technických textílií [online]. 2014 [cit. 2014-12-13]. Dostupné z: <http://www.clutex.cz/244-seznam-clenu-clutex.htm>

CLUTEX - klastr technických textílií [online]. 2014 [cit. 2014-12-13]. Dostupné z: <http://www.clutex.cz/289-reqtextil.htm>

CLUTEX - klastr technických textílií [online]. 2014 [cit. 2014-12-13]. Dostupné 12 2014 [cit. 2014-12-29]. Dostupné z: <http://www.creacz.com/cz/o-klastru/>

CREA Hydro&Energy [online]. 2014 [cit. 2014-12-14]. Dostupné z: <http://www.creacz.com/cz/clenove-klastru/>

CREA Hydro&Energy [online]. 2014 [cit. 2014-12-14]. Dostupné z: <http://www.creacz.com/cz/vyzkum-a-vyvoj/>

Nové energeticky efektivní metody čištění průmyslových odpadních vod [online]. 2014 [cit. 2014-12-14]. Dostupné z: <http://www.creacz.com/cz/Projekt3/>

CREA Hydro&Energy [online]. 2014 [cit. 2014-12-14]. Dostupné z: <http://www.creacz.com/cz/mezinarodni-aktivity/>

CREA Hydro&Energy [online]. 2014 [cit. 2014-12-14]. Dostupné z: <http://www.czechinvest.org/crea-hydroenergy-vyzva2>

BTKlastr [online]. 2011 [cit. 2014-12-15]. Dostupné z: <http://www.btklastr.cz/cz/o-nas/strategie-vize-cile/>

BTKlastr [online]. 2011 [cit. 2014-12-15]. Dostupné z: <http://www.btklastr.cz/cz/clenstvi/clenove/>

BTKlastr [online]. 2011 [cit. 2014-12-15]. Dostupné z: <http://www.btklastr.cz/c/projekty/realizovane/>

Moravský letecký klastr [online]. 2014 [cit. 2014-12-14]. Dostupné z: <http://www.aero-cluster.cz/cz/o-klastru>

Moravský letecký klastr [online]. 2014 [cit. 2014-12-14]. Dostupné z: <http://www.aero-cluster.cz/cz/projekty>

Moravský letecký klastr [online]. 2014 [cit. 2014-12-14]. Dostupné z: <http://www.aero-cluster.cz/cz/clenske-organizace>

BEAWARE [online]. 2014 [cit. 2014-12-14]. Dostupné z: <http://beaware-aero.eu/>

II. VÝZVA K PŘEDKLÁDÁNÍ PROJEKTŮ V RÁMCI OPPI Spolupráce - prodloužení [online]. 2012 [cit. 2014-12-30]. Dostupné z: <http://www.czechinvest.org/data/files/spoluprace-klastry-ii-vyzva-pro-predkladani-projektu-prodlouzeni-2990-cz.pdf>

VÝZVA K PŘEDKLÁDÁNÍ PROJEKTŮ V RÁMCI OPPI Spolupráce [online]. 2009 [cit. 2014-12-16]. Dostupné z: <http://www.czechinvest.org/data/files/spoluprace-klastry-i-vyzva-1195.pdf>

II. VÝZVA K PŘEDKLÁDÁNÍ PROJEKTŮ V RÁMCI OPPI Spolupráce [online]. 2010 [cit. 2014-12-16]. Dostupné z: <http://www.czechinvest.org/data/files/spoluprace-klastry-ii-vyzva-k-predkladani-projektu-1871-cz.pdf>

Zborník príspevkov z 11. medzinárodnej vedeckej konferencie doktorandov a vedeckých pracovníkov [online]. 2012 [cit. 2014-12-14]. Dostupné z: http://fmv.euba.sk/files/Zbornik_MVKD_FMV_30_5_2012.pdf

Zelená kniha klastrových iniciatív [online]. 2006 [cit. 2014-12-10]. Dostupné z: <http://www.czechinvest.org/data/files/zelena-kniha-klastrovych-iniciativ-64.pdf>